

BEKÜLDTÉK...

Da: Géza Varga
Data: giovedì 27 dicembre 2007 18.03
A: [redacted]
redazione@osservatorioletterario.net;
[redacted]
Oggetto: Erdélyi István a finnugrizmus száz évéről

Erdélyi István száz év finnugrizmusról

[Rovó](#) - 2007.12.27 17:06

Az ünnepelt régész vállalkozott a leltáros szerepére és áttekintette azt a nagy semmit, amit a "szakma" a múlt században "elért".

1. ábra. XII. századi magyar ezüstdénár a hun dinasztia nemzetségjelével

Bevezető

A Masszi Kiadó 2004-ben adta ki Erdélyi István "Őseink nyomában, a magyar őstörténet kutatása a XX. században" c. kötetét. E cikkben ezt a kötetet értékeljük, elsősorban írástörténeti nézőpontból.

A régész-történész végzettségű szerző 1931-ben született, 1976 óta a történelemtudományok akadémiai doktora. Bár Bakay Kornél megalapozott véleménye szerint az effajta titulusokat politikai érdekek alapján osztogatták (vagy ilyenek hiánya miatt nem adták meg); mi ezt a címet a szerzői életmű legnagyobb eredményeként említésre méltónak tartjuk. Erdélyi István 1985 óta címzetes egyetemi tanár, 2002 óta az Eleink c. folyóirat főszerkesztője.

A kötetben tárgyalt száz év a magyar történelem legtragikusabb évszázadai közé tartozik, pedig ilyen évszázadokban a tatárjárás és Mohács óta nem volt hiány. Sajnos, az Erdélyi István által képviselt és felmért szakma "teljesítménye" szerves része a századról alkotható lesújtó képnek. A régész, nyelvész, történész társadalom eredményeire csak annyira lehetünk büszkéek, mint Trianonra, vagy az abortusszal kivégzett hétmillió magyar magzatra. A "szakma" részt vállalt a magyarság és Magyarország elpusztításában, a véres hóhérmunka ideológiai előkészítésében és indoklásában. A vizsgált kötet jelentőségét az adja, hogy a kitűnő témaválasztás alkalmat kínált a szerzőnek e szerep értékelésére. Más kérdés, hogy a hibás elvi alapállása és az esetenként nyilvánvaló ismerethiánya miatt nem volt képes e feladat elfogadható szintű elvégzésére. Ezzel azonban korántsem áll egyedül; mert a pályatársai közül - úgy tűnik - más sem lenne képes például az írástörténeti fejezet megírására.

Erdélyi István céljai

A kötet előszavában a szerző így mutatja be a célkitűzéseit: *"Több mint fél évszázados jelenlétem a magyar tudományos életben adott lehetőséget arra, hogy ... személyesen megismerhettem a vezető kutatók nagyobb részét idehaza és a szomszédos országokban egyaránt. ... Hasonló értékelés még nem készült erről a kutatási területről ... száz esztendő magyar őstörténeti kutatásairól. ... Legyen a kívülálló érdeklődők számára hasznos betekintés a kutatásba. ... Munkámban 2000-ig bezárólag tekintettem át a magyar őstörténet-kutatás és részben az őstörténetírás XX. századi történetét. ... Mindig igyekeztem objektívnek maradni ítéleteimben, de nem kizárt, hogy ez nem mindig sikerült."*

Nagyon rokonszenvesen fogalmazza meg kutatói álláspontját egy elvi kérdésben: *"Az őstörténet-kutatás tudományos tevékenység, a tudomány célja pedig kizárólag a megismerés."* Csak sajnálni tudjuk, hogy ez a nemes álláspont fügefalevél maradt és a kötetében csak helyenként érvényesül.

Elv és gyakorlat eltérése

Ezzel a helyes elvvel ugyanis szöges ellentmondásban van a szerző által tárgyalt kutatók kiválasztásakor alkalmazott hibás preconcepció, amelyet többször elárul a kötetben. A Jakabffy bibliográfia kapcsán például ezt írja: *"Sajnálatos azonban az, hogy - főleg a sorozat utolsó kötetében (1999) - a dilettánsok munkáinak címei együtt szerepelnek a szakemberekével, ami a bibliográfiát használók figyelmét részben téves irányba tereli."*

Itt (és a kötet más részein) ugyanis már nem a megismerés felé vezető eredmények számítanak, mert ilyeneket a szakképtelenek is felmutathatnak (példa erre Érdy Miklós fogorvos esete, akinek kitűnő munkáit kivételképpen e kötet is említi). Erdélyi István a szakképteleneket tekinti dilettánsnak és nem azokat, akik (szakképzettség birtokában, vagy a nélkül) dilettáns munkákat készítenek. Választásai alapján nyilvánvaló, hogy szerinte a "szakmához" és főleg annak a kultúrpolitika által korrumpált belső köreihez való tartozás számít. Ha ez "rendben van", akkor bármilyen képtelen álláspontnak és szerzőjének helye van Erdélyi István kötetében. Ez az egzisztenciális és politikai alapozású balítélet (a szakképzettség összetévesztése a tudományos értékkel) nem csak rá jellemző. A finnugrizmus lényegéből fakadván, a finnugrista történelemhamisítóknál, valamint a gondolkodásra csökkent mértékben képes embereknél általánosan kimutatható ez a fajta értékelés. A szakterületen belüli dilettantizmusról elejtett megjegyzései alapján a szerző maga is érzi a kérdés rendezetlen voltát, de elvi tisztaságú megoldásra nem vállalkozik. Úgy tűnik, hogy esetenként a személyes ellenszenv (Bakay Kornél esetében), vagy a hozzá nem értés (az írástörténet esetében) befolyásolja az ítéleteit - amivel nem áll egyedül.

Ezen általános elvi tisztázatlanság általánosan elterjedt voltának köszönhető például, hogy a budapesti hun jelvény székely betűkkel írt magyar nyelvű szövegének bemutatását - amely pedig a tárgyalt száz év legfontosabb őstörténeti vitáját küldhetné a lomtárba - azzal a képtelen érveléssel utasította el Lukácsi Béla, a Magyar Rádió tudományos szerkesztője, hogy e sorok írójának nincs régész, nyelvész, vagy történész végzettsége. Mintha ez bármit levonna magának a tárgynak a tudományos jelentőségéből.

Azaz a hasonló esetekben nem szakmai érvekről lehet szó. Valójában minden lehetséges és lehetetlen érvet felhasználnak, amely alkalmasnak látszik a finnugrista blöfföt cáfoló tények elhallgatására, letagadására és lejáratására. Nem csak szakmailag tarthatatlan ez az álláspont; hanem erkölcstelen is, amellyel megalázzák a saját tudományterületüket és kimutatják a magyarság iránt érzett megvetésüket is.

Erdélyi István álláspontját sem értékelhetjük másként, mint hogy - a körön kívül állók eredményeinek sorozatos semmibe vételével - személyes felelősséget vállal a magyar őstörténetkutatás nyilvánvaló és példátlan kudarcáért.

Ugyanakkor elhatárolódik az egyik - már elhunyt - akadémikus hiperkritikus álláspontjától is, amely szerint magyar őstörténet nem is volt, csak birodalmak és bennük csupán nyelvek léteztek. Ez az elhatárolódás Erdélyi István tagadhatatlan érdeme. Számára a legszélsőségesebb finnugrista törekvés - a magyar múlt és a magyarság létének tudatos tagadása - egy bizonyos határon túl már elfogadhatatlan lehet.

Kár, hogy ez az elhatárolódás is csak fügefalevél. Erdélyi István kötete valójában a magyar őstörténet letagadását szolgálja. Ezért nem jutott hely munkájában többek között a magyar őstörténetírás legnagyobb teljesítménye, Götz László "Keleten kél a Nap" c. kötetének megemlézésére sem.

A finnugrista prekonceptió

Az eltelt száz évben a "szakmára" az volt jellemző, hogy a [kultúrpolitikai](#) nyomás alatt meghajló és a finnugrista téveszméken át nem látó megélhetési kutatók munkáiban egyre inkább alapértelmezésnek számított a hunfalvysta eszmerendszer. Ez elsősorban a hun-magyar azonosság tagadását célozza, világos politikai célok érdekében. Ugyanis ha a magyarság a hunok és az avarok jogos örököseként van jelen a Kárpát-medencében, akkor elegendő történeti okkal rendelkezik a terület megtartására is. Ez Haynau idejében is, meg a globalista privatizáció korában is szalonképtelen.

A történelmi jogfolytonosság közismertté válását kívánja megakadályozni a finnugrista koncepció az alábbi tételek sulykolásával:

- A finnugrista álláspont szerint a magyarság az Urál vidékén feltételezett őshazában, Magna Hungáriában alakult ki és innen indult egy viszonylag kései időpontban a sztyeppén keresztül a Duna völgyébe.

- A jellemző finnugrista álláspont szerint a magyarság Árpád vezetésével lépett először a Kárpát-medence területére.

- A finnugristák szerint [a székelyek](#) nem a hunok maradványai, hanem a Kárpát-medence nyugati területeiről telepítették őket Erdélybe a honfoglalást követően; egyesek még azt is felteszik, hogy eredetileg nem magyarul beszéltek.

- A kezdetben erdőlakó magyarságot a finnugristák szerint előbb egy sztyeppi (iráni, vagy török) nép tanította meg a lovasnomád életmódra; majd a szlávok és a germánok tovább civilizálták. Ennek során kaptuk volna szavaink és szaktudásunk jó részét, de a [jelképeinket](#), az [írásunkat](#) és [az államszervező ideológiánkat](#) is. Erdélyi István idézi Bálint Csanád szélsőséges álláspontját arról, hogy *"a magyarok csak a Duna mentén váltak magyarokká"*.

- A magyar államiság kezdete a vérszerződéshez, a honfoglaláshoz, vagy Szent István megkoronázásához köthető, korábban magyar államszervezet nem létezett.

- A finnugrista feltételezés szerint a magyar történelmi hagyomány a külföldi történetíróktól átvett ötletekre épülő, azóta elveszett ősgesztából ered és mindenestől, vagy lényegében hamis. Ezért a magyar krónikákat a források között számon tartani és az őstörténelmi elképzelések kialakításakor számításba venni nem lehet.

- A finnugrista gyakorlat értelmében a magyar őstörténettel, különösen a hunokkal, avarokkal, szabírokkal foglalkozó forrásokat lehetőleg nem kell lefordítani. Ha azokat valamelyik derék magyar a tilalmak és az akadályok ellenére mégis lefordítaná, akkor annak a kiadását el kell szabotálni. Ha mégis sikerülne kiadni, akkor a fordítás minőségét kell kifogásolni, magát a forrást pedig továbbra is agyon kell hallgatni. Ugyanez a tudatos szabotázs vár általában is minden olyan kutatási eredményre, vagy tudományterületre (például a székely írással kapcsolatos tudásra), amely a finnugrista tételeket cáfolja.

- A finnugrizmus szerint a magyar nyelv viszonylag későn alakult ki és nem lehet rokonságban a finnugor körön kívüli nyelvekkel.

- A magyar nyelv nem lehet rokonságban a kiemelkedő kulturális teljesítményt felmutató népek nyelveivel, például a sumerekkel, vagy az etruszokkal. Az ilyen irányú párhuzamokat felmutató szerzőket - a kérdés érdemi vizsgálata nélkül - a sohasem létezett dicső múlt kulisszáinak összetákolására való törekvéssel kell vádolni.

- A székely rovásírást nem létezőnek kell tekinteni. El kell terjeszteni, hogy a székely írás náci asszociációkat kelthet; ezért nem szerepelhet kiállításokon, konferenciákon, kötetekben, vagy kutatási támogatások célterületeként. A székely írás tanúságát nem szabad figyelembe venni tudományos kérdések eldöntésekor. A szakmán kívüli írástudók segítségét nyilvánosan nem szabad igénybe venni akkor sem, ha a kutatott tárgy (például a szentgyörgyvölgyi tehénszobor) székely rovásjelek párhuzamaival van tele, s a kutatás éppen arra az ősvallási tartalomra irányul, ami a székely jelek segítségével könnyen feltárható lenne.

- A magyarság etnikai értelemben kevert, ezért a magyar nép antropológiai értelemben nem is létezik. A szaktudományban ezt a hamis nézetet leginkább a Cavalli Sforza által is népszerűsített "magyar paradoxon"-t feltételező elmélet képviseli. E szerint a magyarságnak az uráli nyelvéhez uráli testalkattal kellene rendelkeznie. Mivel azonban ez az uráli antropológiai alkat csak kb. 1%-ban van képviselve a magyarságban, ezért feltételezik, hogy a magyar nyelvű honfoglaló kisebbség erőszakosan magyarosította el az itt talált szláv és germán népeket.

Látható, hogy a finnugrista prekoncepció és a valóság ellentmondásait azok nyilvánvalóvá válásakor az ellenérvek elhallgatásával; vagy újabb, még képtelenebb állításokkal próbálják meg feloldani. Ennek során a finnugrista "tudósok" számára láthatóan nem érdekes, hogy az álláspontjuk ellentmond a forrásoknak is, meg a józan észnek is. Mindig akad ügyeletes szakképzett "tudós" az akadémikus tudomány berkeiben, aki az egzisztenciája érdekében, vagy a magyargyűlölete miatt képviseli és kiegészíti az elődeitől kapott hazugságaradatot.

Erdélyi István könyvének elsősorban az az érdeme, hogy dokumentálja ezt a szégyenletes folyamatot. Szakmailag ugyanis nem sokat jelent az egymást cáfoló, alátámasztást jórészt nélkülöző, képtelennél képtelenebb elméletek felsorolása.

Az ősgeszta hipotézis

Győrffy Györgyről szólván a szerző megemlíti a finnugrizmus által kitalált ősgesztát. A közös álláspontot ismertetve azt írja róla, hogy *"A XI. század előtti időből nincs tudomásunk arról, hogy volt hazai Gestánk vagy krónikánk."* Majd hozzáteszi: *"C. A. Macartney angol történész ugyan több ősi, a későbbi krónikák számára forrásként szolgáló munkát tételezett fel (1940. 4.), de ez bizonyíthatatlan."*

Ez természetesen a valóság durva meghamisítása. A kaukázusi szabír-hunok (azaz népünk) számára a VI. században bibliafordítás készült. A magyarok és avarok által az istentiszteleteken használt (saját írással írt) kötetekről a Konstantin legenda is megemlékezik. Anonymus a Volgán történő 884-es átkelés kapcsán több egybehangzó évkönyvet említ forrásaként. Krónikáink olyan részleteket tartalmaznak, amelyek rovásírással vezetett történeti alkotásokból származhatnak, nyugati krónikákból azonban nem. Ezekkel az adatokkal nem is tud mást kezdeni a finnugrizmus, mint hogy elhallgatja őket, vagy Anonymust nem tekinti forrásnak. Ez az eljárás azonban a vele élők életművét minősíti szemétkosárba valónak.

A Tarih-i Üngürüş

Erről az értékes forrásunkról azt tudjuk meg Erdélyi Istvántól, hogy bár Vámbéry Ármin 1860-ban vásárolta meg Isztambulban és Budenz már 1861-ben elhelyezhette az Akadémia könyvtárában, a lefordítására és teljes közlésére csak 1982-ben kerülhetett sor Blaskovich József prágai turkológusnak köszönhetően. Jobb fordításként értékeli Hazai György ezt követően elkészült fordítását. Elfelejteti megemlíteni, hogy Budenz annak idején megtiltotta a kötet kölcsönzését. Arról sem tájékoztat, hogy e tilalom következtében Blaskovich Józsefnek és társainak szabályszerűen ki kellett lopniuk a kéziratról készített másolatokat az Akadémia könyvtárából. Nem tudjuk meg tőle, hogy Hazai éppen azok között volt, akik meg akarták akadályozni a Blaskovich-féle fordítás elkészítését és kiadását, s akik később retorzióval éltek Blaskovich Józseffel szemben. Csupán az bizonyos, hogy Erdélyi István a saját mértéke szerint nem szakértőnek, csupán dilettánsnak számít, amikor két iranista munkáját értékeli.

Erdélyi István a "szakmához" hasonlóan nem sokat hajlandó észrevenni és felhasználni a Tarih-i Üngürüş tartalmából. Csupán annyit jegyez meg, hogy *"Kompilatív jellege miatt eléggé egyenetlen jellegű. Fontos új részleteket is tartalmaz, pl. azt, hogy Arpád vezér az új haza felderítése után "hazatért" és jelentést tett a "hadvezér" színe előtt"*. Mondanunk sem kell, hogy nem ez a legfontosabb részlete a műnek. A Tarih-i Üngürüş ugyanis lehetővé teszi a magyarság és a [szabírok](#) azonosítását; valamint tartalmazza azt is, hogy eleink már az első avar bevonuláskor is velük azonos nyelven beszélő népet találtak a Kárpát-medencében.

[A hunok nyelve](#)

A magyar nyelvbe került iráni szavakról szólván Erdélyi István megemlíti a hunokat és Harmatta János professzor ezzel kapcsolatos megállapításait. A szerző nem említi ama sajnálatos tény, hogy a neves iranista sorozatosan közölte nem létező feliratok iráni nyelvű olvasatait s hogy ilyen nem létező feliratok alapján állapította meg a hunok iráni nyelvűségét is (amit a "szakma" ellenőrzés nélkül átvett). E fatális eset nyilvánosságra kerülése semmilyen érdemi hatással nem volt a magyar őstörténetkutatásra, mert az egyébként is valótlanosságokra épülvén, a dolog nem okozott komoly fennakadást. Harmatta János professzor e példátlan fiaskója ellenére is idézhető szakembernek minősült Erdélyi István számára. Úgy tűnik, ezen a szakterületen és ebben a kötetben a köztudott valótlanosság minden következmény nélkül tudományos tételként adható el, ha az a valódi magyar őstörténet letagadására alkalmasnak látszik. A magyar népnév

A nyelvészeti kutatásokon belül sajátos és nagyon fontos helyet foglalnak el a népnévünkre vonatkozó vizsgálatok - írja a szerző, majd sorolja a komolytalannál komolytalanabb magyarázatokat.

Ezek közül most csak egyet idézünk: *"Már Munkácsi Bernát régebben észrevette ... hogy az obi-ugorok népneve (a szerző a manysi névre gondolhatott - VG) egyezik az indoeurópai ... manus "ember" szóval. A megoldás: a sztyeppelakó irániak legyőzték őket és az ugorok hasonulni akartak a győzőkhöz, ezért vették át ezt a nevet."*

A helyzet azonban ennél sokkal prózaibb. A *manysi* név jelentése ugyanis, mint azt Czeglédy Katalintól tudjuk, "a Manys folyó mellett lakó ember", amiről az Erdélyi István által felsorolt neves finnugrista szerzőknek nyilván fogalma sem volt. Ez a tudatlanság azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy az íróasztaluk magányában tudós elméleteket gyártsanak például egy sohasem volt obi-ugor - indoeurópai háborúról; sőt azt is közöljék, hogy e háborúban ki volt a győztes fél.

Mivel a magyarság korábbi neve a *szabír* volt, a *magyar* szó alkalmatlan népnévként való párhuzamba állításra. Ezen okok miatt indokolatlan a *magyar-manysi* népnévpárhuzam jelentőségének túlbecsülése és visszavetítése a történelem előtti korokba.

A magyar népnévvel kapcsolatos hipotézisáradat vicclapba illő; ennek ellenére tudományosnak feltüntetett kiadványokban közlik, véget nem érő folytatásokban.

Kettős honfoglalás

László Gyula elméletét tárgyalva írja Erdélyi István, hogy *"két különböző nép beáramlásáról lehet szó: a VII. század vége felé egy ugor típusú nyelvet beszélőről, és a IX. sz. legvégén pedig "Árpád magyarjairól", akik török típusú nyelven beszéltek."*

Az ennek kapcsán felsorolt különféle nézetek csupán a kutatás helyzetének tragikomikus voltát illusztrálják. Nem az a lényeg ugyanis, hogy igaza volt-e László Gyulának a kettős honfoglalásról kidolgozott elmélet egyes részletkérdéseiben - hanem, hogy a honfoglalásaink legpontosabb leírása a krónikáinkban található.

Az idézett részletre visszatérve hozzátehetjük, hogy Árpád népének török nyelve nem bizonyítható. Egyes törzs-, személy- és méltóságnevek törökös hangzása elvileg sem bizonyíthatja a népnyelv törökségét, mert ezek nem tartoznak az alapnyelvbe. A sztyeppi méltóságneveket például évezredek átadták egymásnak a sztyepp népei. Azaz a törökös hangzású nevek nem török eredetűek, sőt könnyen lehet, hogy a hunok magyar nyelvűből kerültek a török nyelvekbe. A méltóságnév-rendszer végső forrásai a Kaukázustól délre virágzó egykori magaskultúrák lehetnek - ezért találhatta meg Mario Alinei is két méltóságnévünk megfelelőjét az anatóliai eredetű etruszk nyelvben.

A források Árpád népével kapcsolatban emlegetik a *dentümogyer* és *hetümogyer* kifejezéseket, amiből a nép magyarsága nyilvánvaló. A névhasználatban mutatkozó magyar-török párhuzam oka az is lehet, hogy Árpád népe 558 táján (a heftalita Hun Birodalom felbomlásakor) rövid időre türk megszállás alá került. A területről korábban kivonuló hunok, szabírok, vagy a türkök elől éppen csak elmenekülő avarok ezt a türk megszállást elkerülték. A felsorolt népek mindegyike magyar volt.

A "szakma" azért nem érti a honfoglalásaink folyamatát, mert nem a magyar krónikákban világosan leírt történelmi folyamatokat párosítja a társtudományok adataival, hanem egy kitalált finnugrista őstörténethez szeretne társtudományi alátámasztást találni.

Világrokonság

Erdélyi István a nyelvrokonítási törekvések közül áltudományosnak tekinti a sumer - magyar irányú kutatásokat (nem zavarja, hogy a saját álláspontja szerint nem tekinthető szakértőnek). További fejlemény az a szinte parttalan kísérletömög - írja a szerző - amelyet Zsirai Miklós nyelvészeti csodabogaraknak titulált. (Erdélyi István csak annyit közölt ebből a vitából, amennyit megértett belőle: a tudományos értéket nem képviselő jelzőt.) A dilettáns közvéleményt azonban - folytatja a szerző - máig sem sikerült megnyugtatni ebben a tekintetben, úgyannya, hogy az a szerteágazó rokonítást már-már világrokonságnak tekinti.

Hozzátehetjük, hogy a népek és a nyelveik között sohasem voltak áthághatatlan akadályok, amelyek a nyelvek rokoni, vagy rokonságszerű kapcsolatát teljes mértékben kizárnák. A nyelvtudomány gyermekbetegségei (pontosabban a tudományos alap nélküli finnugrizmus hazug dogmái) közé tartozik az a nézet, amelyik tiltja és tudománytalannak tekinti a nyelvcsaládokon kívüli rokonításokat. Ádámról és Éváról ugyanis minden ember és minden nyelv rokona a másíknak, ezért az ilyen szerteágazó rokonítási törekvések jogosak és a tudomány fejlődését is szolgálhatják. Azonban nem szükséges, hogy ezt Erdélyi István is megértse és elfogadja, hiszen ő a saját normái szerint dilettánsnak számít e kérdésben.

Ugyanilyen rövid úton intézte el Bakay Kornél "Hogyan lettünk finnugorok" c. tanulmányát is, megemlítve, hogy Bakay a nyelvészet terén dilettánsnak minősül. Azaz szót sem ejt az elhangzott érvekről, meg sem próbálja megérteni, vagy megértetni azokat. Pedig Bakay Kornél a források gondos ellenőrzésével egyszer és mindenkorra bebizonyította, hogy a finnugor őshazát a kezdetek idején tévesen helyezték a Káma - Urál térségébe. Mivel ez nem Bakay Kornél következtetése, hanem tény, erről nincs mit vitázni a továbbiakban. Erdélyi István azonban ezt megemlíteni sem hajlandó. Alig megrezzenő arccal sorolja tovább azokat a "tudós" elméleteket, amelyek eleinket a sohasem létezett Káma - Urál melléki őshazából vándoroltatják le a sztyeppére. Kötetében Bakay Kornél munkájának érdemét meg sem említi. Számára nem fontos Bakay Kornél állításainak igazságtartalma (mintha nem is érdekelné, hol volt a magyarság őshazája). E kötetben csupán az számít, hogy Bakay Kornélnek van-e nyelvész végzettsége.

Mondanunk sem kell, hogy egy tudományos tétel ilyen kezelése jellegzetesen dilettáns hozzáállásról árulkodik, a végzettségtől függetlenül.

Erdélyi István úgy véli, hogy Bakay Kornél 1998-ban megkapta a szakszerű választ Rédei Károlytól - azonban ez is csak a félreértései közé tartozik. Rédei ugyan szakképzett finnugrasz, ez azonban nem jelenti azt, hogy képes szakszerű (tudományos igényű) válasz adására. A tudományos alapokat nélkülöző finnugrizmus blöffjeinek ismételtetése nem számít tudományos igényű válasznak. Rédei egyébként is rendre kitér a "dilettánsok" által felvetett alapvető kérdések megválaszolása elől. "Kritikáiban" jelentéktelen apróságokon akad fenn, ráadásul esetenként az állításai sem felelnek meg a valóságnak, vagy a válaszai kimerülnek a jelzők osztogatásában. Erdélyi István nem szakértő ebben a kérdésben, ezért megbocsátható neki, ha ezeket a jelzőket összetéveszti a szakszerű válasszal.

Erdélyi István egyszer azt írja, hogy *"csak elszánt dilettánsok küszködnek az ellenkező bizonyításával"*, nem sokkal később pedig azt, hogy *"Nyitott részletkérdés maradt azonban elég"*. Talán nem gondolt arra, hogy e nyitott kérdések okozzák a "dilettánsok", valamint a nyelvész végzettségű Marác László, Mario Alinei, Angela Marcantonio és társaik finnugrizmust cáfoló fellépését. A nem szakértő Erdélyi István csupán részletkérdéseket említ, az említett szaktudósok azonban a felhőre épített finnugrizmust alapjaiban cáfoló súlyos ellentmondásokról beszélnek.

Magna Hungária

Bakay Kornél forrásellenőrzésének köszönhetően tudjuk, hogy a magyar őshazát nem tudományos okok, hanem téves, vagy hamis szóbeszéd alapján helyezték a Káma és az Urál vidékére. Voltaképpen azért rögzült ez a terület a nemzetközi "tudós" irodalomban a magyarság őshazájaként, mert senki más nem tartott rá igényt. Az egymást váltó "tudósnemzedékeknek" pedig könnyebb volt e balhit ismételtetése a kérdés megoldásánál.

Erdélyi István kötetében is nyoma van annak, hogy máig hiányzik a bizonyíték arra, miszerint a magyarság erről a területről indult volna a Kárpát-medence felé vezető útjára. A. V. Schmidt például a bahmutyinói kultúrát pusztán azért vélte ősmagyarnak, mert a kultúra akkor ért véget a Káma-Bjelaja mentén, amikor megkezdődhetett az ősmagyarság onnan történő elvándorlása.

Több kultúra is lehet azonban, amelyik ekkortájt ért véget Eurázsia számos pontján (például Kína északi, hunokjárta peremterületein), ezeket azonban nem illik számításba venni, mert a finnugrista tétel szerint nekünk a Káma - Urál vidékéről kellett jönnünk. Hiába hiányoznak e tétel régészeti, vagy más természetű bizonyítékai, az iskolákban ma is erre tanítják a gyermekeinket. S Erdélyi István gondosan ügyel arra, hogy a kötetéből ne derülhessen ki a Bakay Kornél által leporolt források finnugrizmust cáfoló igazsága.

Külső és belső dilettánsok

Erdélyi István észrevehetően törekedett a szakmát irritáló dilettánsoktól való elhatárolódásra. Azt is felmérhette, hogy ehhez szükség lenne a dilettáns fogalmának tudományos igényű meghatározására, amely azonban mindmáig nem történt meg. A végzettség bűvöletében élő "szakma" ugyanis egyre inkább belebonyolódik a problémába. A Rédei által is képviselt *"a szakképzettek szakértők, a szakképzetlenek pedig dilettánsok"* elv ugyanis nem működik zökkenőmentesen; mert néha a szakképzett szakértők dilettáns, a szakképzetlen dilettánsok pedig tudományos igényű munkákat írnak.

A probléma megoldása érdekében Erdélyi István meghatározza a belső dilettánsok körét, akikről ezt írja: *"A XX. századra egymástól élesebben elváló tudományágak vagy tudományszakok ("szaktudományok") olyannyira specializálódtak, ... hogy átnyúlni egy másik szakterületre, annak kompetenciáját érinteni, magával hozza még a szakemberek körén belül is a deviancia jelenségét. Az így keletkezett kisebb-nagyobb zűrzavar vagy félreértés természetesen csak a laikus olvasók körében okozta a helytelen, hibás nézetek*

elterjedését, akik tudván azt, hogy ezt vagy azt a munkát diplomás (adekvát szakdiplomás) szerzők írták, hitelt kellett, hogy adjanak azok hibás nézeteinek."

Igazat kell adnunk a szerzőnek. Valóban csak a laikus gondolhatja azt, hogy egy diplomás által összehordott számariságot értelmes ember minden további nélkül komolyan vesz, pusztán azért, mert az írójának diplomája van. Az önálló gondolkodásra magas szinten képes homo sapiens egyedek (ezek aránya a legújabb kutatások szerint a régészek között is elérheti a 4%-ot) megpróbálják a szöveg belső összefüggéseit is felhasználni a mű hitelének megállapításakor.

Erdélyi István és szaktársai nem a tudományos teljesítményt elemzik, csupán a tudós diplomáját. Ez kétségtelenül egyszerűbb módszer, azonban nem a vizsgált, hanem a vizsgáló személyek szellemi képességeiről árulkodik.

Együtt lehet-e működni a dilettánsokkal?

Erdélyi István sorai között csupa érdekes kérdés lapul megválaszolatlanul. Ilyen az is, hogy magára valamit is adó szaktudós együttműködhet-e a dilettánsokkal. A kérdés azért érdekes, a rá adott felemás válasza azért szórakoztató, mert a szerző az elméleti tisztázatlanságok miatt ezt a kérdést sem tudja megoldani. Több különböző választ ad ugyanis ugyanazokra a helyzetekre és semmilyen tudományos igényű támpontot sem nyújt arra vonatkozóan, hogy miért szabad az egyik esetben együttműködni és miért nem szabad a másikban.

"Szélsőséges álláspontok kerültek kifejtésre viszont az Amerikai Egyesült Államokban, Clevelandben már több alkalommal is megrendezett "Szittyá kongresszuson", amelyeken sajnos egy-két szakdiplomás magyar kutató is résztvett és nem is csak hallgatóként, mintegy támogatva az ott elhangzott deviáns előadásokat."

"Ausztráliában 1973-tól a közel három évtizeden át megjelent Magyar Múlt című folyóirat közölt hazai és külföldi magyar szakemberek és dilettánsok tollából több jó tanulmányt is, magyar és részben angol nyelven. A folyóirat ... pozitívan értékelendő, annak ellenére, hogy néhány igen szélsőséges magyar őstörténeti tanulmányt is leközöltek a lapban."

Érezhetően megenyhül a szerző hangja, sőt az együttműködés érdemnek számít egy másik esetben: *"Kevésbé szélsőséges a Svájcban bejegyzett Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, amelynek tevékenységi körében nem kapott helyet a "sumerológia". Időszakos külföldi és hazai konferenciáin szakdiplomás és amatőr kutatók egyaránt szerepeltek. ... Párbeszéd is alakult ki a konferenciákon az amatőrök és a diplomás szakemberek között."* A sem Svájcban, sem Magyarországon be nem jegyzett ZMTE "elnöke" az egyik hisztérikus rohamában valóban megtiltotta a *sumer* szó használatát (amit az előadók sohasem vettek komolyan). Ez a tiltás csak Erdélyi István fogalmai szerint minősülhet tudományos érdemnek. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Magyarországi Tagozata" nevű, Budapesten bejegyzett egyesületet, amely a nevével ellentétben semmilyen svájci egyesületnek nem volt a magyarországi tagozata, az ügyészség évekkel ezelőtt, jogutód nélkül megszüntette. Az "egyesület" Erdélyi István értékelése szerint *"Az 1980-as években pozitív szerepet játszott abban, hogy az akkor még igen nehezen külföldre jutó magyar szakemberek ellátogathassanak Európa egyes városaiba."*

"A XX. századi magyar őstörténet-kutatásban sajátos helyet foglal el és emiatt külön értékelést kíván a Turán című budapesti folyóirat. ... az 5. számig bezárólag Bakay Kornél szerkesztette, aki saját bevallása szerint, annak megindulását maga kezdeményezte. ... a lapban szakemberek és amatőrök egyaránt publikálhattak, de a szerkesztőbizottságban a szakemberek kisebbségben voltak."

Az *"Új Keleti Szemle és a Kőrösi Csoma Társaság Keletkutatás című lapja .. ad még lehetőséget ... magyar őstörténeti tárgyú tanulmányok közlésére, de azokban dilettánsok nem publikálhatnak."* A dolog nem teljesen így áll, mert az egyik folyóirat csak azért nem közölte Érdy Miklós tanulmányát, mert az Amerikában élő szerző nem volt hajlandó elegendően nagy összeggel hozzájárulni a lap kiadásához. Ami arra utal, hogy a dilettantizmus fokának megítélése esetenként csupán pénzkérdés lehet.

Erdélyi István nem említi az [Írástörténeti Kutatóintézet](#) 1991-ben indított és ma is tartó sorozatát. Pedig ebben a sorozatban ő is emlékezetes előadást tartott a honfoglalók létszámáról a XII. Kerületi Önkormányzat által díjtalanul biztosított teremben.

Az eltérő értékeléseknek, vagy az utóbbi esetben történt elhallgatásnak nem lehet komoly elvi alapja, mert mindegyik fórumon ugyanazok a "dilettáns" és "szakértő" előadók beszéltek ugyanazokról a témákról.

Magyar ősvallás

Bár a "magyar ősvallás" kifejezés használata a rendszerváltás óta újra megengedett, a szerző mégsem ezt használja a magyar ősvallásról írt fejezete címében. Az *ősi magyar hitvilág* kutatásáról szólván írja, hogy *"Az ősmagyarok is szimbólumok segítségével tervezték meg a világukat, de ma már nehéz a megtaláltak értelmezése."* Hozzátehetjük, hogy az értelmezés csak azoknak okoz nehézséget, akik nem foglalkoznak a székely írás eredetének kérdésével és nem képesek az alapvető íráselméleti kérdések megértésére sem.

Megemlíti, hogy a *"[tiszabezdédi tarsolylemezen bizánci keresztet is ábrázoltak, ezt egyesek a honfoglaló magyarság körében létezett kereszténységnek tulajdonítják.](#)"* Fel sem merült benne, hogy ez a kereszt a székely "d" rovásjel megfelelője is lehet, amely az ősvallásban ugyanúgy istenjelkép volt, mint a kereszt a kereszténységben, sőt a kereszténység is az ősvallásból vette át a kereszt jelképet.

Erdélyi István stílusa azt sugallja, hogy azokat az "egyeseket" is gyanakodva kell figyelni, akik szerint nem feltétlenül és teljes mértékben bizánci ez a kereszt.

Rovásírás

Erdélyi István mindössze másfél oldalt szentelt kötetében a székely írásnak. E rövid fejezetben is gondosan kerüli a napirenden lévő tudományos kérdéseket és megelégszik az ismertebb akadémikus kutatók munkásságának megemlékezésével. A hasonló tanulmányok miatt írta azt I. J. Gelb, hogy írástudomány nincs is, mert az írásemlékek leírása és leltározása a nagy kérdések kikerülése mellett még nem tudomány.

E fejezetből a szerzőnek csupán három mondata érdemel figyelmet. Ezek is azért, mert rávilágítanak a kötet görbe tükör jellegére.

"Forrai Sándor gyorsírásstanár monográfiáját a nyelvész-szakemberek nem tartották megfelelő tudományos vitaalapnak." A szerző itt elfelejti megemlíteni, hogy Forrai tanár úr adta ki a máig legismertebb és leghasználhatóbb rováskorpuszt. Ő rekonstruálta a Marsigli féle rovásbot sorvezetését is. Erdélyi István fanyalgó nyelvész szakemberei együttesen sem tettek ennyit a székely írás megismeréséért.

Idézi az egyik nyelvészt, feltehetően nem a megállapítás tudományos csúcsteljesítmény voltának, hanem a nyelvész diplomának adózva: *"az egyik megoldási lehetőség szerint (Sándor, 1991. 91.) a magyarok a honfoglalás előtt ismerték meg a rovásírást valamilyen török vagy nem török nyelvű nép révén"*. Hozzátehetjük: a másik "szakszerű" megoldási lehetőség nyilván az lenne, hogy a honfoglalás után ismertük meg a rovásírást, valamilyen hottentotta, vagy nem hottentotta nyelvű nép révén. Csak arról nem lehet szó e "tudós" elképzelésekben, hogy székely írás a magyar nép alkotása.

Erdélyi István szerint *"a székely-magyar rovásírás eredetkérdése nem lett megoldva a XX. században sem"*. Ez azonban így nem igaz, mert több évtizedes műhelymunkával jelentős eredményeket értünk el ezen a téren. A szójelek azonosításával; az akrofónia folyamatának rekonstruálásával; népi, uralmi és ősvallási hieroglifáink felmutatásával tisztázódott, hogy a székely írás a magyar termék, amely ősvallási jelképekből alakult ki. Elolvasott amerikai indián párhuzamok alapján az is világossá vált, hogy [az írás kőkori eredetű](#), s az emberiség legkorábbi (másolatokban fennmaradt, ismert) nyelvemlékét székely jelekkel írták. E felismerések jó részét [1993-ban, 1998-ban és 1999-ben megjelent kötetekben](#) közzé is tettük. Az első

kötet megjelenése után kutatók sora hagyott fel a száz évig ismételtetett, de sohasem bizonyított ótűrk származtatással (vö. "[Rovásírásunk tudós eredeztetésének története](#)!").

A XII. századi magyar ezüstdénáron (1. ábra) általunk felismert Nimród tamgáról és ennek (a hun eredetünket igazoló) bolgár párhuzamairól Erdélyi István négyszemközt azt mondta nekem, hogy *"Ezt nekünk kellett volna észrevennünk"*. Más dolog, hogy Erdélyi István a kötetében nem akar tudomást venni az eredményekről és az új évezredben is mindent elkövet azért, hogy a székely írás eredetére vonatkozó tudás ne válhasson közkinccsé.

Az Eleinkhez elküldött "Hurrita lineáris írás" c. cikkemben a székely írás és déli írások, például a hettita hieroglif írás minden eddiginél szorosabb kapcsolatát bizonyítottam. Erdélyi István főszerkesztő azzal az indoklással utasította el a közlését, hogy az nem tartozik a magyar őstörténet tárgykörébe és Czeglédy Katalin szerkesztőbizottsági tag sem járult hozzá a közléséhez. Amikor ennek okát megkérdeztem Czeglédy Katalintól, azt válaszolta, hogy nem is hallott a cikkemről.

Az MVSZ őstörténeti konferenciáján Erdélyi István megakadályozott az előadásom elmondásában. A dolog úgy történt, hogy az illetékes szekcielnökök, köztük Erdélyi István, (figyelmeztetés ellenére) három előadásom időpontját közvetlenül egymás utánra, de külön szekciókba és termekbe tették. Amikor az első két előadásom után percre pontosan megérkeztem a harmadik előadásom helyszínére, amelyet Erdélyi István elnöklete mellett kellett volna megtartanom, a terem üresen találtam, mert az elnök úr elküldte a közönséget ebédelni. Amikor a közönség visszajött az ebédlőből, közölte velem, hogy az én előadásom időpontja már elmúlt, nem adhatok elő.

Erdélyi István kérte a segítséget egy rováskorpusz összeállításához, amit azzal a feltétellel ígértem meg, hogy a munkában egyenrangú félként veszünk részt. Ezt elfogadta, de az első adandó alkalommal felrúgta a megállapodást. Amikor egy szójeleket tartalmazó emlék adatait adtam meg neki, amelynek megértése túl nagy feladatnak bizonyult a számára, akkor egyedül döntötte el annak kihagyását a korpuszból.

Javasoltam az egyik akadémikusunknak, hogy kezdeményezze az Akadémián egy konferencia tartását a székely rovásírásról. Erre az Akadémia nem vállalkozott, de végül Erdélyi István egyesülete megrendezte azt. Erdélyi a konferencia résztvevőit két csoportra osztotta. Délelőtt adtak volna elő a szakértők, ha ilyenek lettek volna (csak egy önként jelentkező akadt); délután kerültek sorra a "dilettánsok", mint hozzászólók. Az egyetlen délelőtti előadást Vásáry István tartotta, aki azzal kezdte a mondókáját, hogy már 30 éve nem foglalkozott a székely rovásírással. Mondanom sem kell, hogy 30 évvel ezelőtt is csak a semmitmondások számát szaporította, a konferencián pedig az íráselméleti kérdésekben való tájékozatlansága vált nyilvánvalóvá. Erdélyi István gondos szervezőmunkával megakadályozta, hogy a székely írás kutatásában megbeszélhető kérdések (például a szójelek) ügyében a kutatók között konszenzus, vagy legalább vita alakulhasson ki. Ezért aztán a "szakértők" azóta sem tudnak semmit ezekről a kérdésekről.

Összegzés

Erdélyi István a képességeit meghaladó feladatra vállalkozott e kötet megírásakor. Leltárt készített, amit legalább száz évenként egyszer valóban el kellene készíteni. Kár, hogy ebbe a leltárba nem a tudományos eredményeket, hanem nagyjából csak a finnugrista publikációk könyvészeti adatait szedte össze. A műből nem derül ki, hol vannak a tudományterület vízvázalstói; mely kérdések osztják alapvetően eltérő táborokra a kutatókat; [mi az oka a "szakértők" és a "dilettánsok" antagonisztikus ellentétének](#); mi az elmúlt száz év őstörténetkutatásának legnagyobb, megoldatlan kérdése és az miért nincs megoldva. A témaválasztás nyújtotta lehetőséget rendszeresen a közvélemény félrevezetésére, a tudományos haladás megakadályozására, esetenként pedig személyes ellentétek megtorlására használta fel.

Nem kívánjuk azonban azt a látszatot kelteni, mintha a kötet teljesen értéktelen lenne.

A leltárban sok hazai és külföldi kutató munkájának címe és kiadásának évszáma, esetenként egy két gondolata is szerepel. Ezek végigolvasója ötletrohamszerű élményben részesül. Az ötletroham pedig - a szervezéstudomány szerint - alkalmas eszköz lehet a legnehezebb helyzetek, például őstörténet-kutatásunk

kérdéseinek megoldására is. Az ötletrohamnak azonban szabályai vannak. Például szemrebbenés nélkül kell elviselni a legostobább felvetéseket is (ennek gyakorlására jó alkalmat nyújt e kötet elolvasása), mert ezek hasznos további gondolatokat ébreszthetnek másokban. Az ötletroham alkalmazásának azonban alapvető feltétele lenne a csoport tagjainak (esetünkben az őstörténet kutatóinak) szervezett együttműködése, amire a kötet alapján nincs sok esély.

Erdélyi István megközelítése értelmében a nyelvészek, történészek és régészek a szervezési kérdéseket illetően dilettánsok. Ebben lehet is valami. Talán ezért nem tudták felmérni helyesen az őstörténetkutatás komplexitásának fokát sem. Komolytalan elméleteket gyártanak a körön kívüliek teljes kirekesztése érdekében - miközben az "eredményeik" alapján sürgős segítségre szorulnak. Egy szervezési szakember szemszögéből nézve most nem a régész, nyelvész és történész szakemberek kompetenciájának szűkítése (a belső dilettánsok elhárítása) a legfontosabb feladat. Inkább komoly megfontolás tárgyává kellene tenni a műszaki tudományok fegyelmezettebb képviselőinek (szervezőknek, informatikusoknak, matematikusoknak stb.) és becsületes embereknek a munkába való bevonását.

[A szerző könyvei](#)

[A magyar társadalomszervezet keleti gyökerei](#)

[Csáji Koppány közbeszól](#)

[Róna-Tas András újabb meséi a magyar őstörténetről](#)

[Nevelhető írástörténészek](#)

[Zsoldos Attila az árpádsávokról és a heraldika kezdeteiről](#)

[Varga Géza írástörténész](#)

[Rovó rovata \(rovo.virtus.hu\)](http://rovo.virtus.hu)